

АНАЛІЗ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОЇ РОЗВІДКИ НАТО

Для успішного ведення сучасного бою, за поглядами сучасних військових вчених, необхідно, насамперед, знати противника, його сили, засоби і характер дій. Для забезпечення цими даними командирів і штабів усіх ступенів існує найважливіший вид бойового забезпечення дій військ – розвідка. Досвід ведення бойових дій свідчить, що тільки там, де розвідка ведеться активно і цілеспрямовано, бойові завдання вирішуються успішно і з найменшими втратами. Навпаки, погано організована розвідка завжди була головною причиною невдалих бойових дій військ. У теперішній час значно виріс обсяг завдань, які вирішує розвідка. Натомість терміни їх виконання суттєво скоротилися. Підвищилися вимоги щодо часу передавання даних і точності визначення координат об'єктів (цілей) противника. Аналітична розвідка - компонент розвідувальної діяльності, що складається з виявлення, оцінювання, прогнозування різних соціальних процесів, подій, заходів на основі відомостей, переважно одержуваних з відкритих джерел, а також видобуваються розвідкою інших видів (агентурною, технічною та ін.). Аналітична розвідка ділиться на оперативну (ту, що обслуговує поточні потреби) і стратегічну (яка формує стійкі уявлення). Оперативно досліджує короткочасні феномени (мають місце, недавні або скоро очікувані) - для забезпечення відповідної невідкладної діяльності. Стратегічна виявляє те, що вкрай неочевидно, настає не скоро, змінюється повільно, вимагає довготривалих, масштабних заходів. Аспекти аналітичної розвідки: збір і зіставлення різних відомостей з метою виявлення тенденцій, суперечностей, дезінформації, помилкової інтерпретації, маніпуляційних заходів, неявних подій, прихованої діяльності, а також формування загальних уявлень про різні істотних суб'єктах і феномени; оцінювання суб'єктів, подій, дій, намірів; прогнозування подій, дій, намірів; планування заходів, подій. Інформаційне забезпечення конкретних відкритих і таємних операцій; участь у розробці стратегій забезпечення національної безпеки, національного розвитку, глобального розвитку. Актуальним питанням сьогодення стало широке впровадження сучасних інформаційних технологій, на думку вчених, воно є безумовною вимогою сучасних бойових дій.

Ключові слова: аналітична розвідка, соціальні процеси, інформаційне забезпечення, інтерпретація, маніпуляція, феномени, загальні уявлення, компонент, стратегічна розвідка.

Вступ та постановка задачі. За поглядами воєнних фахівців НАТО механізм здійснення розвідувальної діяльності іншими словами називають розвідувальним циклом. Основною проблемою проведення розвідувальних процедур є використання розвідувального циклу - послідовності дій, за допомогою яких інформація отримується, зводиться, перетворюється на розвідувальну інформацію і стає доступною для користувачів. У загальному вигляді розвідувальний цикл являє собою комплекс заходів, що складається з етапів, які виконуються на різних рівнях із різною швидкістю. Ці етапи передбачають виконання дій, які, фактично, визначають суть розвідки: націлювання, добування, обробку й доведення. Деякі заходи перекривають один одного і часто проводяться одночасно, а не послідовно. Кожен етап підвищує цінність інформації. На початковому етапі не зрозуміло не тільки що робити, але і що взагалі відбувається. Далі усвідомлюється, що відбувається і уявлення структуруються. Ви вже дещо розумієте. Цінність вашої інформації підвищилася. Після чого ви формулюєте проблему, ставите завдання й прикидаєте план дій. Цінність інформації ще збільшилася. Далі починається збір потенційно корисної інформації та її накопичення [1]. Цінність інформації ще збільшується. І так у міру наближення до фінішу ви збільшуєте цінність вашої інформації. Але дійшовши до останнього пункту робота не закінчується. Як тільки споживач починає використовувати інформацію, надану вами, його обізнаність збільшується, а це вносить відповідні корективи в його дії і в його інформаційні потреби. Споживач коригує свої запити і розвідувальний цикл повторюється. Мало того, на

етапі усвідомлення або планування, збору або обробки інформації, на її поширення або використання також можуть бути внесені відповідні корективи. І розвідувальний цикл повториться. У цьому полягає одна з найважливіших проблем сучасної розвідувальної діяльності - циклічність і безперервність [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання аналізу функціонування системи аналітичної розвідки НАТО розглянуті у нижче переліченій науковій літературі:

Методичні рекомендації з розробки розвідувальних оцінок (за стандартами провідних країн-членів НАТО). – К.: ГУР МО України, 2018. – 118 с.; Курносів Ю. Аналітика як інтелектуальна зброя. – М.: Ритм, 2015, - 613 с.; Оленович І.Ф., Сбітнев А.І. та ін.; Методологія дослідження складних систем військового призначення, Київ, вид. НАОУ, 2003, 400 с.; Артюшин Л.М., Зіатдинов Ю.К., Харченко А.В. Під ред. И.А. Попова; Великі технічні системи, проектування та керування. – Харків: Факт, 1997. – 400 с.;

Тактична розвідка в бойових прикладах за досвідом проведення АТО: посібник. – Київ: МОУ ГУР, 2017. – 160 с.; Тактика в бойових прикладах (з досвіду антитерористичної операції): навч.-метод. посіб./колектив авторів; за заг. ред. А. М. Сиротенка. – К.: НУОУ ім. І. Черняхівського, 2017. – 140 с.; Військовий стандарт 01.101.004. Видання 2. Воєнна розвідка. Розвідувально-інформаційна діяльність. Терміни та визначення. – К.: Міністерство оборони України, 2015. – 26 с.; Процеси розвідувальної діяльності. Стандарт НАТО. Союзницька об'єднана настанова АJP–2.1 (видання В, варіант 1)/ Управління стандартизації НАТО, 2016. – 80 с.; Основи розвідувально-інформаційної діяльності: настанова Штабу розвідки Міністерства оборони Великобританії. – К.: ГУР МО України, 2015. – 51 с. [3].

Відповідно до поширених підходів наукових публікацій розвідувальний цикл має шість основних етапів: націлювання або планування, добування, обробка, оцінка, поширення, отримання висновків. **Планування, націлювання** - передбачає встановлення вимог до розвідувальних даних, планування зусиль щодо збору інформації та постановку завдань добувним підрозділам. Ці вимоги є ключовими для розвідки. Щоб зробити цей процес більш ефективним, передбачено два напрями керівництва діями зовнішнє і внутрішнє: зовнішнє керівництво здійснюють командири (командувачі) на кожному рівні: встановлюють параметри вимог до розвідданих і визначають цілі; внутрішнє керівництво здійснює начальник органу управління розвідки у кожній ланці штабу інтегрованої розвідки; **збирання, добування** - процес виконання заходів та дій, спрямованих на отримання розвідувальної інформації шляхом виявлення об'єктів противника. Активні дії щодо добування інформації ведуться за допомогою спостереження і рекогносцировки, що становить основну частину зібраної інформації [4].

Добуваючи розвідувальну інформацію, необхідно підтримувати взаємозв'язок з іншими видами розвідки для оптимізації зібраних розвідданих; **обробка** перетворення добутої розвідувальної інформації в розвідувальні відомості шляхом аналізу, оцінювання надійності та достовірності, інтерпретації розвідувальних відомостей в дані. У результаті обробки інформації можуть з'явитися додаткові вимоги до збору та передачі розвідувальних даних. **Оцінка** - підготовка розвідувальної оцінки забезпечує розуміння оперативної обстановки і є основою планування. Об'єднана розвідувальна оцінка оперативної обстановки фокусує зусилля розвідки, сприяє виробленню розуміння оперативної обстановки, допомагає реалізувати план з виявлення можливостей для рішучих дій. **Поширення** - етап, суть якого полягає у вчасному наданні розвідувальної оцінки в потрібній формі відповідними засобами споживачам у найбільш зручний для них спосіб. На етапах оцінювання та поширення слід дотримуватись встановленого режиму секретності згідно з вимогами замовника. Знання, поширене через тиждень, рівноцінне незнанню. Немає цінності в зібраних даних і ситуаційній обізнаності, якщо вони не були використані для виконання місії або оцінювання нанесеної шкоди противнику; **Отримання висновків** - завершальний етап розвідувального циклу, який полягає в отриманні висновків, рекомендацій, зворотній реакції від споживача інформації.

Мета статті полягає у аналізі функціонування системи аналітичної розвідки НАТО, з метою використання елементів розвідувального циклу, який прийнятий у країнах-членах НАТО, при плануванні розвідки, що застосовуються у Збройних Силах України [5].

Виклад основного матеріалу. У польовому статуті армії США FM 2-0 (2004) INTELLIGENCE OPERATIONS так сформульовано поняття «розвідувальний процес»: Розвідувальний процес охоплює всі елементи операційного процесу (планування, підготовка, виконання та оцінка) і може виконуватися кілька разів для підтримки кожного елемента. Незважаючи на те, що він розроблений аналогічно операційному процесу, процес розвідки включає в себе аспекти і дії, специфічні для функції розвідувальної діяльності: Планування і безпосереднє виконання всіх кроків процесу розвідки тісно пов'язані з плануванням и виконання оперативної діяльності; Етапи збору, обробки і поширення а також аналітична діяльність розвідувального процесу відповідають завданням оперативної діяльності; Безперервна оцінка розвідувальної інформації є частиною загальної діяльності командування в оперативному процесі. Розвідувальні операції зазвичай включають п'ять функцій, які складають процес розвідки: **планування, підготовка, збір, обробка та виробництво**. Крім того, в п'яти функціях інтелектуального процесу виконуються три спільні завдання: **аналізувати, поширювати і оцінювати**.

Три загальні завдання обговорюються після виконання останньої функції. Функції розвідувального процесу не обов'язково є послідовними; це те, що відрізняє **процес** розвідки від **циклу** розвідки. Розвідувальний процес генерує інформацію про загрози і ситуації, яка дозволяє командирі і штабу розробити план, захопити і зберегти ініціативу, створити і використовувати раптовість і досягати успіху [6].

Відповідно до польового статуту FM 2-0 2019 року процес розвідки армії складається з **чотирьох етапів (планування і управління, збір, виробництво і поширення) і двох безперервних заходів (аналіз і оцінка)** [7].

Командири керують процесом розвідки. Процес розвідки підтримує всі дії оперативного процесу (планування, підготовка, виконання та оцінка) і може виконуватися кілька разів на кожному етапі боя (операції). Хоча розвідувальний процес і розроблений аналогічно оперативному процесу, він включає в себе дії, специфічні для розвідувально-бойових дій: Планування і безпосереднє виконання етапів розвідувального процесу тісно пов'язані з планом діяльності командування; Етапи збору, обробки і поширення, а також аналітична діяльність розвідувального процесу відповідають задуму боя (операції); Оцінка, яка є безперервною, є частиною загальної діяльності з оцінки операційного процесу.

Об'єднані розвідка, спостереження та рекогносцировка (JISR) – це синхронізація та інтеграція можливостей та заходів операцій та розвідки, спрямовані на надання своєчасної інформації для підтримки прийняття рішень. «Процес циклу JISR» – це комбінована функція розвідки та операцій, що вимагає широкої координації та співпраці між співтовариством на багатьох рівнях. JISR НАТО інтегрує можливості Альянсу та національних систем розвідки, спостереження та рекогносцировки (ISR), політику, процедури та системи для надання інформаційної підтримки лідерам, командирам та особам, які приймають рішення, від політичних і стратегічних сфер до тактичного рівня включно.

JISR-процес виконується в п'ять послідовних кроків: вимоги (task), збір (collect), обробка (process), використання (exploit) і поширення (disseminate), які мають аббревіатуру TSPED [8].

На JISR-процес покладається місія забезпечити командира всіма специфічними даними, інформацією і ситуаційною обізнаністю, що стосується збору інформації в процесі проведення операції. Така архітектура процесу дає змогу інтегрувати наявні розвідувальні спроможності в загальну схему маневру операції. Розвідка є лише частиною операції, а пріоритети операції в цілому, місце та діяльність розвідки в підтримці операції визначає командир. Надання **“вимог”** (tasking) є першим кроком JISR-процесу, який полягає в чітких вимогах до збору у вигляді інструкцій і наказів для координації та контролю JISR-засобів. На цьому кроці задіюються функції персоналу штабу з управління вимогами до розвідки (IRM) та

визначають оптимальні джерела розвідки з огляду на операційну необхідність, ризики застосування, обмежену наявність інструментів. Малоімовірно, що особовий склад розвідки колись матиме достатню кількість людей або ресурсів, аби задовольнити всім запитам. Ведення розвідки має бути заздалегідь сплановано й організовано настільки надійно, наскільки це можливо в межах наявних обмежень. Для її успішного ведення мають бути визначені пріоритети процесу розвідки, враховуючи, що вимоги не завжди відповідають наявним спроможностям. Третій крок – “**обробка**” (process) полягає в конвертації зібраних даних у встановлені, зручні формати, які дозволяють візуалізацію, подальше використання, зберігання і поширення оброблених даних. Головною вимогою виконання цього кроку є побудова єдиної інформаційної мережі, завдяки якій добиваються ефекту синергії, коли ефективність від сумісної дії об’єднаних у мережу сил за сукупним результатом перевищує сумарну ефективність від застосування тих же сил та засобів окремо. Поширення оброблених даних в єдиній мережі є важливим для обробки даних з інших джерел розвідки, які в цей же час задіяні в цій або суміжній зоні відповідальності. Горизонтальні зв’язки сприяють поширенню розуміння, що є істотним для оптимізації застосування різних джерел розвідки. Кожне джерело у співпраці з іншими може відкоригувати власний збір даних і поліпшити якість інформації в результаті їх обробки. П’ятий крок JISR-процесу – “**поширення**” (dissemination) включає своєчасне постачання JISR-результатів авторизованим запитувачам в необхідному форматі обумовленими каналами комунікації [9]. Важливо, щоб поширювана ситуаційна обізнаність була стислою і наочною для уникнення переобтяження командира.

Інтеграція розвідувального і операційного циклів JISR-процес не підміняє розвідувальний цикл, скоріше він є частиною процесу інтеграції розвідки в операції. Через синхронізацію та інтеграцію розвідувальних і операційних процесів командири та їх штаби мають змогу визначати пріоритети, надавати вимоги та розподіляти наявні засоби в кожній конкретній операції. JISR в рамках Агентства зв’язку та інформації НАТО (NCI).

У структурі Агентства NCI **Об’єднана служба розвідки, спостереження та рекогносцировки** (JISR SL, Joint Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Service Line) є під елементом Директората прикладних служб (DAS, Directorate of Application Services). В даний час в JISR SL налічується близько 80 співробітників у трьох різних місцях Агентства – Брюсселі, Монсі (Бельгія) та Гаазі (Нідерланди). Програма JISR SL спрямована на постійну підтримку необхідності своєчасно збирати, обробляти, використовувати та поширювати дані та інформацію тим, хто повинен знати. JISR SL несе відповідальність перед своїми клієнтами за планування, координацію та проведення заходів по повному управлінню життєвим циклом на підтримку циклу JISR та пов’язаних з ними послуг, включаючи: стратегію, політику, доктрину та концепції; стандартизацію та сумісність; аналіз вимог Концепції розробки та експериментування (CD&E, Concept Development and Experimentation; проектування та розробка; процеси, процедури, тактика та методи; придбання, впровадження та інтеграція системи; операції з впровадження та обслуговування (O&M, Transition and Service Operations). Основна увага JISR полягає в тому, щоб забезпечити глобальну сумісність у межах НАТО JISR та з зовнішніми спільнотами за інтересами (COIs, Communities of Interest). JISR SL значно підвищує операційну ефективність та ефективність своїх клієнтів завдяки широкому спектру узгоджених служб JISR, що підтримується добре навченим, високоосвіченим та унікально досвідченим персоналом, у чотирьох ключових сферах СВП: служби розвідувальних програм, служби спостереження та рекогносцировки, електронні війни та датчики, геопросторові служби [4]. Результати розвідувальних операцій, за поглядами командування НАТО, можуть представляти в різного роду звітах. Вони стандартизовані в НАТО і узагальнені в STANAG 2022 Intelligence Reports (Угоди про стандартизацію, Standardization Agreements), який містить перелік усіх доповідей НАТО про розвідку та детальну інформацію про те, де можна знайти формат кожного звіту. Принципи, що застосовуються при оформленні звітів: чіткість, актуальність та стислість [10].

У країнах-членах НАТО використовуються такі стандартні формати звітів та повідомлень розвідувальних даних, щоб гарантувати співпрацю з країнами-партнерами, у всіх

можливих випадках, де письмові повідомлення та інформація веб-розвідки повинні відповідати форматам. Прикладами таких повідомлень є: розвідувальні повідомлення (INTREP), підсумкові розвідувальні звіти (INTSUM), додаткова доповідь з розвідки (SUPINTREP), тематичні звіти (Thematic Reports) [11].

Intelligence Report (INTREP) – розвідувальний звіт. INTREP – це стандартизований звіт, який, виходячи зі своєї важливості, поширюється без урахування конкретного графіку. Він готується у всіх ешелонах, коли спостерігаються факти, що впливають на можливості противника, або коли відбулася зміна можливостей противника. Він передається вищим, нижчим та сусіднім підрозділам на розсуд командира, який складає звіт. Він надсилається спонтанно, без урахування конкретного графіку часу, якомога швидше після отримання інформації, яка вимагає невідкладної уваги командира. Кожен раз, коли дозволяє час, INTREP включає в себе тлумачення інформації про яку повідомляється, розвідувальним органом, що створює джерело інформації. Перше слово звіту - INTREP. Для цього звіту не передбачений будь-який формат, але він повинен відповідати узгодженим стандартам НАТО. Він може бути надісланий у вигляді вільного тексту зі структурованим заголовком та колонтитулом у відповідності до формату, визначеного в Директиві звітування про Ві-MNC (Посібник з бойової інформації багатонаціональних сил, Battlefield Information – Multi National Corps), або у вигляді форматovanого повідомлення, що відповідає правилам ADatP-3 (основний стандарт НАТО для публікації даних який визначає правила побудови повідомлень, Allied Data Publication). З метою спрощення процесу були розроблені подальші повідомлення, які містять конкретні структуровані дані, що стосуються питань морської, сухопутної чи повітряної діяльності, які складають основу MARINTREP, LANDINTREP або AIRINTREP [12].

Intelligence Summary (INTSUM) - підсумковий розвідувальний звіт INTSUM - це стислий, періодичний підсумок розвідки про поточну ситуацію противника в зоні відповідальності командира, розроблений для оновлення розвідувальної інформації та для висвітлення важливих подій протягом звітного періоду. Тому він повинен містити будь-яку інформацію, яка відповідає вимогам розвідки будь-якого командира, до штабу якого він розповсюджується, і повинен містити висновки, засновані на оцінці та інтерпретації цієї інформації. Поширення INTSUM повинно включати всіх тих, чий обов'язок та інтереси можуть впливати на зміст звіту. Формат INTSUM повинен відповідати узгодженим стандартам НАТО. Він може бути надісланий як вільний текст із заголовком та колонтитулом у форматі, визначеному в Директиві звітування про Ві-MNC, або у вигляді відформатованого повідомлення, що дотримується правил ADatP-3. Supplementary Intelligence Report (SUPINTREP) - додатковий звіт про розвідку. Цей звіт може час від часу формуватися, за спеціальним запитом або під час підготовки до спеціальної операції. Він призначений для надання детальних оглядів та аналізу всіх даних розвідувальної інформації про один або кілька конкретних об'єктів, які були зібрані протягом певного часу. Поширення SUPINTREP регулюється його змістом. Для цього звіту не існує узгодженого формату НАТО, за винятком вимоги, що слово «SUPINTREP» повинно з'являтися на початку кожного звіту. Директива про звітність Ві-MNC містить формат звіту про вільний текст із заголовком та колонтитулом [13].

Electronic Data Dissemination - електронне поширення даних. Все частіше розвідувальна інформація поширюється в електронному вигляді. Це знімає вимогу до створення письмових або відформатованих повідомлень і має перевагу в тому, що дозволяє отримувати розвідку передбачуваним реципієнтом майже в реальному часі.

Сьогодні НАТО перебуває у найбільш складній і непрогнозованій ситуації в аспекті безпеки з часів холодної війни – більш зухвала Росія, кібер і гібридні загрози, криза і нестабільність на Близькому Сході і у Північній Африці, продовження існування терористичної загрози. У відповідь на це динамічне середовище загроз члени Альянсу фундаментально адаптують підходи НАТО до забезпечення розвідувальної діяльності на допомогу керівництву у прийнятті рішень.

Найбільш значна реформа відбулась у 2017 році, коли Альянс створив у штаб-квартирі НАТО новий Об'єднаний відділ розвідки і безпеки (JISD). Моїм завданням, як першого

помічника Генерального секретаря відповідального за цей Відділ, було виробити бачення, створити професійні кадри і започаткувати широкомасштабні реформи з поліпшення якості і корисності розвідувальної інформації, яка надається вищому політичному і військовому керівництву НАТО. Ця робота передбачала тісну співпрацю з іншими керівниками розвідувальних служб НАТО, особливо з SHAPE J2 (розвідувальне управління в штабі Верховного головнокомандувача Об'єднаних збройних сил НАТО в Європі, або Командування ОЗС НАТО з питань операцій). Один з нових засобів НАТО, система Спостереження Альянсу за поверхнею, яка складається з повітряних, наземних і допоміжних елементів – забезпечить всепогодне, постійне спостереження за великими територіями на суші і на морі в режимі часу, наближеному до реального, що покращить ознайомлення із ситуацією на театрі. Фото Northrop Grumman [14].

Основна мета полягала в тому, щоб зробити розвідувальну інформацію якомога більш корисною для наших клієнтів. Наша розвідувальна інформація мала бути високоякісною, зосередженою на пріоритетах керівництва, і надана в потрібний час тим, кому вона необхідна. Генеральний секретар постійно наголошує, що діяльність розвідки повинна забезпечувати краще ознайомлення з обстановкою і інформацію, потрібну для прийняття політичних рішень. Задля цього необхідно було максимально наблизити оцінку інформації до Північноатлантичної ради, Військового комітету і вищого керівництва Альянсу. Створення JISD також стало першим прикладом створення в штаб-квартирі спільного Цивільно-військового відділу НАТО [8]. Об'єднати раніше відокремлені цивільні і військові штаби розвідників було нелегким завданням. В той час дехто побоювався зіткнення професійних культур і підходів до розвідки. Насправді, це було зовсім не так. Об'єднання окремих розвідувальних підрозділів дозволило нам здійснювати цілісну оцінку розвідданих, посилити нашу ефективність, уникнути дублювання зусиль і спиратись на сильні сторони як цивільної, так і військової організації, розвиваючи при цьому нову культуру співробітництва. Більше того, це дозволило JISD результативно протистояти гібридним, кібер і терористичним загрозам, які дедалі частіше постають перед країнами - членами альянсу НАТО, посиливши нашу спроможність аналізувати ці питання універсального характеру. Задля забезпечення JISD здатності допомагати при підготовці ґрунту для прийняття рішень в Альянсі, ми постаралися краще узгодити сфери нашої уваги і часові рамки з планами керівництва, засіданнями і місіями. Справжня сила розвідки Альянсу полягає в тому, що вона забезпечує спільні інформаційні рамки для прийняття рішень, чим підсилює солідарність в Альянсі. Хоча це здається не простою справою, мій досвід вказує на те, що насправді фундаментальних розбіжностей набагато менше, ніж можна було б очікувати. Справді, деякі дуже важливі рішення Північноатлантичної ради могли бути прийняті лише на основі розвідувальної інформації, яка була доступна для усіх членів Альянсу. Це стосується відповіді НАТО на порушення Росією Договору про ядерні сили середньої дальності, а також вислання країнами-членами Альянсу понад 150 російських шпигунів після спроби Москви убити колишнього російського агента Сергія Скрипаля за допомогою нервово-паралітичної речовини у Сполученому Королівстві в березні 2018 року (британська громадянка Дон Стерджесс пізніше померла після контакту з цією речовиною). Ми також доповнювали довгострокові стратегічні оцінки більш актуальною інформацією про обстановку [8]. На основі глибоких знань і досвіду наших аналітиків ми можемо здійснювати швидку попередню оцінку для наших клієнтів. Нові внутрішні формати обміну розвідданими в штаб-квартирі НАТО, такі як засідання відповідних зацікавлених сторін на високому рівні, радикально збільшили частотність і відповідність розвідувальної інформації, яку отримує вище керівництво. Ніколи до цього розвідувальна інформація не була більш актуальною і релевантною для прийняття рішень в НАТО. Як стратегічний лідер в сфері розвідки, я повинен не обмежуватись баченням лише JISD. «Розвідувальне підприємство НАТО» виходить далеко поза межі штаб-квартири НАТО і зв'язане з численними критично важливими функціями в обох Стратегічних командуваннях. Через те, що ці функції розмножувались «органічно», без спільного загального плану, має місце проблема загальної цілісності. Члени Альянсу погодились з тим, що спільний підхід

покращив би обмін розвідданими, координацію продуктів, посилив би можливості виявлення і попередження, і поліпшив би менеджмент і управління [9]. У тісній співпраці з Командуванням ОЗС НАТО з питань операцій (АСО) і Командуванням ОЗС НАТО з питань трансформації (АСТ) ми розпочали спільно визначати і впроваджувати ряд основних проектів з реформування. З роками ми напрацювали робочі відносини довіри між інституціями. Зокрема, тісне партнерство з АСО забезпечило значні досягнення щодо попередження і настороженості, де ми доклали особливих зусиль до створення більш ефективної архітектури, поліпшивши цілісність механізмів і усунувши недоліки. Нова система краще пристосована до нинішніх комплексних загроз і ми зараз працюємо з членами Альянсу над тим, щоб вона діяла належним чином у разі реальної кризи [10]. Двотижневі випробування «Юніфайд віжн» 18 відбулись у червні 2018 року на територіях НАТО в Європі і Північній Америці задля перевірки оперативної сумісності багатонаціональних і колективних Об'єднаних сил і засобів розвідки, спостереження і виявлення. Виробництво продукту зараз регулярно координується між штаб-квартирою і Стратегічними командуваннями. Знову-таки, ми усуваємо дублювання, спрямовуємо наші зусилля на забезпечення наших лідерів більш цілісною розвідувальною картиною. Поза лаштунками, ряд функцій має важливе значення для менеджменту, обміну і обробки розвідданих. Лише після того, як менеджмент технічних функцій буде цілком оптимізований і забезпечений належними кадрами, розвідка НАТО досягне свого повного потенціалу. Задля запобігання витоку інформації і використанню наших слабких місць нашими супротивниками, члени Альянсу не можуть обійтись без безпеки. Безпека сприяє довірі, а довіра сприяє обміну розвідданими. Було дуже розумно включити Офіс безпеки НАТО (NOS) до Об'єднаного відділу. Об'єднання функцій розвідки і безпеки під одним дахом забезпечує щоденну взаємодію між ними. Серед багатьох інших важливих функцій NOS нині займається ретельним спостереженням, перевірками на допуск і бере участь в усіх реформах розвідки. Для максимального використання нашого потенціалу ми розширюємо наші засоби і можливості. Додаткова інформація, отримана з відкритих джерел, буде використовуватись на підтримку ретельного і вчасного аналізу [11]. Ми нині підсилюємо наші наявні можливості і засоби для пошуку у величезних масивах даних в мережі Інтернет. Для того щоб грати на випередження, до цього необхідно додати підтримку з боку передових методів аналізу і штучного інтелекту. Ще один новий засіб, система Спостереження Альянсу за поверхнею, яка складається з безпілотних літальних апаратів, наземних і допоміжних елементів, забезпечить всепогодне, постійне спостереження за великими територіями на суші і на морі в режимі часу, наближеному до реального, що покращить ознайомлення з ситуацією на театрі. Задля удосконалення обміну і оброблення розвідданих в НАТО ми також фундаментально переглядаємо технічну базу і оперативну сумісність систем ІТ і управління даними. За майже три роки після створення цього Відділу цивільно-військова співпраця в галузі розвідки в НАТО стала стандартною практикою. Ми прямуємо в напрямі спільної культури праці, а оцінювання стають більш цілісними і виконуються швидше. Попит на високоякісні розвіддані як ніколи високий, і вони відіграють дедалі більшу роль у виробленні політики і прийнятті рішень. Проте ще не всі завдання розв'язані. Реформи необхідно поглиблювати. Усе ще має місце різниця в культурі. Військові, які зосереджені на плануванні і операціях, як правило більше схильні до підходу за принципом «потрібно ділитись». Деякі цивільні розвідувальні організації дотримуються набагато більш стриманого підходу до своєї інформації, наголошуючи на принципі «потрібно знати». Такі глибоко укорінені традиції важко подолати. Загрози безпеці важко вловити. Альянсу необхідно постійно бути в курсі нових подій і стежити за ними з відповідною швидкістю. І Росія, і Китай роблять великі інвестиції в свої звичайні збройні сили, розробляючи і демонструючи при цьому нові передові ядерні озброєння і ракетні системи. Обидві країни активно працюють над новими і проривними технологіями, що може мати далекосяжні наслідки для членів Альянсу. Гібридні і кіберзагрози вже стали новою нормою. Інші країни і недержавні гравці також розвивають нові сили і засоби. Тому наступними роками важливість розвідки в НАТО буде лише зростати [12]. На початку 2017 року НАТО створила новий підрозділ – «Об'єднаний відділ розвідки і безпеки» (JISD).

Це найбільш значна реформа в історії розвідки Альянсу. У відповідь на зміну загроз, викликану зухвалою поведінкою Росії і зростанням тероризму і нестабільності на сході, члени Альянсу фундаментально переглядають підходи НАТО до організації і аналізу розвідувальної діяльності та інформації. У нинішньому глобалізованому, гіперзв'язаному, багатополлярному світі НАТО необхідно водночас відстежувати і оцінювати численні і різноманітні загрози: звичайні військові, розповсюдження зброї масового знищення, засоби гібридної війни, комп'ютерні атаки і міжнародний тероризм – це лише декілька найскладніших. У географічному сенсі НАТО почала дивитись більш широко, від центральної Африки до Північної Кореї і від Арктики до Близького Сходу. Забезпечення необхідними розвіданими повинно відповідати надшвидким темпам змін [13]. Більше того, межа між цивільним і військовим, між війною і миром дедалі більше розмивається. Це також робить необхідною кращу інтеграцію цивільної і військової розвідки в НАТО в єдину ефективну структуру, здатну забезпечити Північноатлантичну раду і Військовий комітет НАТО цілісною розвідувальною картиною. Ці міркування підштовхнули лідерів Альянсу до початку фундаментальної реформи розвідки НАТО на саміті у Варшаві в липні 2016 року. Ключовим елементом цієї реформи стало створення нового підрозділу в штаб-квартирі НАТО, який складається з двох частин: розвідки (з об'єднаними напрямками цивільної і військової розвідки) і безпеки (Офіс безпеки НАТО). Роль НАТО в протидії тероризму розширюється і Альянсу потрібно глибше розбиратись в обстановці в цій сфері [14]. Розвідка повинна не відставати від розвитку політичних і військових пріоритетів. Регіональна увага НАТО розширюється і перед Альянсом постають посилені загрози, які продукує гібридна сфера, кіберпростір і тероризм. Розвідка повинна більше уваги зосереджувати на цих транснаціональних питаннях і розвивати для цього необхідні сили і засоби. Загроза гібридної війни зараз займає таке високе місце, що міністри оборони країн Альянсу поставили перед нами завдання створити спеціальний підрозділ в штаб-квартирі НАТО для системного вивчення цього питання. Нова секція гібридного аналізу була створена в JISD в липні 2017 року. Вона відповідає за аналіз усього спектра гібридних дій, на основі цивільних і військових, закритих і відкритих джерел. Це як з'єднувати між собою лініями крапки, відображення потреби у цілісній картині. Дедалі більш важливу роль в цьому відіграватиме комп'ютерна безпека. Так само, із розширенням ролі НАТО в протидії тероризму, Альянсу потрібне більш глибоке знання обстановки в цій сфері. Для цього ми створили нову Групу розвідки з питань тероризму, яка зосередиться на забезпеченні стратегічної розвідувальної інформації з усього світу. Секція безпеки цього відділу також приділяє велику увагу тероризму. Офіс безпеки НАТО продовжує забезпечувати безпеку штаб-квартири НАТО і персоналу НАТО, залученого до виконання місій. Він також розробляє стандарти безпеки задля захисту закритої інформації і систем, і забезпечення виконання цих вимог установами НАТО, країнами - членами НАТО і країнами-партнерами. Його включення в склад нового відділу надає додаткові можливості досягнення більшої синергії в нашій роботі, особливо між розвідкою і контррозвідкою. Створений у 2006 році Центр узагальнення розвідувальної інформації НАТО (NIFC) – це організація під військовим управлінням, що спонсорується США, заснована Військовим комітетом НАТО на основі Меморандуму про розуміння між 26 із 29 країн - членів НАТО і однією країною-партнером. Центр сприяє обміну і узагальненню розвідувальної інформації, допомагає заповнювати білі плями в розвіданих і підтримує планування і виконання поточних операцій. Це один із елементів надзвичайно складної мережі дійових осіб і структур, з яких складається розвідка НАТО [15].

Дивлячись уперед, ми повинні розширювати наш фокус уваги і розглядати розвідувальну діяльність НАТО загалом. Лише частка професіоналів-розвідників НАТО працюють саме у JISD; більшість з них розкидана по усій Командній структурі НАТО. Надзвичайно складна мережа дійових осіб і структур також охоплює Центр узагальнення розвідувальної інформації НАТО в Моулсворті у Великій Британії, Центри передового досвіду в різних сферах, і низку комітетів (військових, цивільних, з питань безпеки), що представляють національні розвідслужби. Нинішній ландшафт розвідки НАТО «органічно»

розвивався роками без якогось спільного генерального плану. Хоча ця спадщина є багатим ресурсом, спільне планування і координація усієї діяльності залишається складним завданням. Розвідувальну діяльність НАТО можна зробити більш ефективною і цілісною в різні способи – синхронізуючи зусилля, усуваючи дублювання і повністю оптимізуючи ресурси. Альянс повинен стимулювати спільну діяльність із стратегічного планування на майбутнє і визначати пріоритети для діяльності загалом. «Єдина НАТО» має бути нашим керівним принципом. Рухаючись цим шляхом ми збережемо наш ентузіазм і позитивну динаміку [16].

Висновки. Таким чином, одним із пріоритетних напрямів удосконалення аналітичної розвідки є створення ефективної системи розвідки Збройних Сил України відповідно до стандартів НАТО. Цілями подальшого розвитку та ефективної роботи системи воєнної розвідки є: посилення спроможності органів військового управління розвідки та військових частин розвідки ЗС України для здобування розвідувальної інформації; проведення спеціальних заходів в інтересах застосування ЗС України та інших складових сил оборони.

Напрямок подальших досліджень. Відмічено, що пріоритетними завданнями подальших досліджень повинні бути заплановані наступні: забезпечення підготовки особового складу органів аналітичної розвідки та військових частин розвідки ЗС України до виконання завдань за стандартами НАТО; забезпечення розвитку спроможності щодо здобування розвідувальних відомостей в інтересах застосування ЗС України та інших складових сил оборони з урахуванням принципів і стандартів НАТО; автоматизація процесу збору і обробки розвідувальної інформації та створення АСУ розвідки з урахуванням принципів і стандартів НАТО; забезпечення органів воєнної розвідки достатніми матеріально-технічними засобами технічної розвідки з урахуванням принципів і стандартів НАТО; розвиток та придбання новітніх високотехнологічних засобів розвідки, в тому числі космічної та геопросторової розвідки; упровадження захищених каналів передачі інформації [16]. На сьогодні вже проведено роботу із зазначених напрямків, а саме: щодо переведення на нові штати розвідувальних рот бригад; практично завершено переведення на нові штати розвідувальних батальйонів; триває перехід на уніфіковані організаційно-штатні структури органів управління, решти частин та підрозділів розвідки ЗС України; просувається робота щодо формування розвідувального органу ГШ ЗС України (Головне управління розвідувального забезпечення).

ЛІТЕРАТУРА:

1. [https:// bintel.org.ua/nukma/rozviduvalnij-proces-nato/](https://bintel.org.ua/nukma/rozviduvalnij-proces-nato/)
2. Настанова з тактичної розвідки/ Командування СВ ЗС України. – Київ : МОУ, 2017. – 127 с.
3. Тактична розвідка в бойових прикладах за досвідом проведення АТО : посібник. – Київ : МОУ ГУР, 2017. – 160 с.
4. Тактика в бойових прикладах (з досвіду антитерористичної операції): навч.-метод. посіб./колектив авторів; за заг. ред. А. М. Сиротенка. – К. : НУОУ ім. І. Черняховського, 2017. – 140 с.
5. <https://www.nato.int/docu/review>
6. Військовий стандарт 01.101.001. Видання 2. Воєнна розвідка. Терміни та визначення. – К. : Міністерство оборони України, 2011. – 24 с.
7. Військовий стандарт 01.101.004. Видання 2. Воєнна розвідка. Розвідувально-інформаційна діяльність. Терміни та визначення. – К. : Міністерство оборони України, 2015. – 26 с.
8. Левченко О. В. Методика оцінки противника у бою : навчальний посібник/ О. В. Левченко. – К. : НАОУ, 2001. – 76 с.
9. <https://www.nato.int/docu/review>
10. Методичні рекомендації з розробки розвідувальних оцінок (за стандартами провідних країн-членів НАТО). – К. : ГУР МО України, 2018. – 118 с.

11. Варенко В. М. Інформаційно-аналітична діяльність : навчальний посібник. – К. : Університет “Україна”, 2014. – 417 с.
12. Захарова І. В. Основи інформаційно-аналітичної діяльності : навчальний посібник. – К. : “Видавництво “Центр учбової літератури”, 2013. – 336 с.
13. Процеси розвідувальної діяльності. Стандарт НАТО. Союзницька об’єднана настанова АJP–2.1 (видання В, варіант 1)/ Управління стандартизації НАТО, 2016. – 80 с.
14. Основи розвідувально-інформаційної діяльності: настанова Штабу розвідки Міністерства оборони Великобританії. – К. : ГУР МО України, 2015. – 51 с.
15. <https://defpol.org.ua/index.php/produkty-tsentru/49-shliakh-ukrainy-do-nato/1084>

REFERENCES:

1. <https://bintel.org.ua/nukma/rozviduvalnij-proces-nato/>
2. Instruction on tactical intelligence/Command of the Defense Forces of the Armed Forces of Ukraine. - Kyiv: MOU, 2017. - 127 p.
3. Tactical intelligence in combat examples based on the experience of anti-terrorist operation: manual. – Kyiv: MOU HUR, 2017. – 160 p.
4. Tactics in combat examples (from the experience of an anti-terrorist operation): teaching method. manual/team of authors; in general ed. A. M. Syrotenko. - K.: NUOU named after I. Chernyakhovsky, 2017. – 140 p.
5. <https://www.nato.int/docu/review>
6. Military standard 01.101.001. Edition 2. Military intelligence. Terms and definitions. - K.: Ministry of Defense of Ukraine, 2011. - 24 p.
7. Military standard 01.101.004. Edition 2. Military intelligence. Intelligence and information activities. Terms and definitions. - K.: Ministry of Defense of Ukraine, 2015. - 26 p.
8. Levchenko, O.V. Methodology for assessing the enemy in battle: study guide/ O.V. Levchenko. - K.: NAOU, 2001. - 76 p.
9. <https://www.nato.int/docu/review>
10. Methodological recommendations for the development of intelligence assessments (according to the standards of leading NATO member countries). - K.: GUR Ministry of Defense of Ukraine, 2018. - 118 p.
11. Varenko V. M. Information and analytical activity: study guide. - K.: "Ukraine" University, 2014. - 417 p.
12. Zakharova I. V. Fundamentals of information and analytical activity: a study guide. - K.: "Centre of Educational Literature" Publishing House, 2013. - 336 p.
13. Intelligence activity processes. NATO standard. Allied Joint Instruction AJP–2.1 (edition B, version 1)/ NATO Standardization Office, 2016. – 80 p.
14. Basics of intelligence and information activities: instruction of the Intelligence Staff of the Ministry of Defense of Great Britain. - K.: GUR Ministry of Defense of Ukraine, 2015. - 51 p.
15. [https:// defpol.org.ua/index.php/produkty-tsentru/49-shliakh-ukrainy-do-nato/1084](https://defpol.org.ua/index.php/produkty-tsentru/49-shliakh-ukrainy-do-nato/1084)

PhD Maksimenko Yu.A.,

PhD Mamich V.V.,

Doctor of Science from public administration, Popov S.A.,

Sharshatkin D.Yu.

ANALYSIS OF THE FUNCTIONING OF THE NATO ANALYTICAL INTELLIGENCE SYSTEM

For the successful conduct of a modern battle, according to the views of modern military scientists, it is necessary, first of all, to know the enemy, his forces, means and nature of actions. In order to provide commanders and staffs of all levels with this data, there is the most important type of combat support for military operations - intelligence. The experience of conducting military operations shows that only where reconnaissance is conducted actively and purposefully, combat tasks are solved successfully and with the least losses. On the contrary, poorly organized intelligence has always been the main cause of unsuccessful military operations. Nowadays, the volume of tasks solved by intelligence has grown significantly. Instead, the terms of their implementation were significantly reduced. The requirements for the time of data transmission and the accuracy of determining the coordinates of enemy objects (targets) have increased. Analytical intelligence is a component of intelligence activity, consisting of detection, assessment, forecasting of various social processes, events, activities based on information, mainly obtained from open sources, as well as obtained by intelligence of other types (agency, technical, etc.). Analytical intelligence is divided into operational (which serves current needs) and strategic (which forms stable insights). Proactively investigates short-term phenomena (occurring, recent or soon expected) to ensure appropriate immediate action. Strategic reveals what is extremely unobvious, does not come soon, changes slowly, requires long-term, large-scale measures. Aspects of analytical intelligence: collection and comparison of various information in order to identify trends, contradictions, misinformation, misinterpretation, manipulative measures, implicit events, hidden activities, as well as the formation of general ideas about various significant subjects and phenomena; assessment of subjects, events, actions, intentions; forecasting events, actions, intentions; planning of activities, events. Information provision of specific open and secret operations; participation in the development of strategies for ensuring national security, national development, and global development. Wide implementation of modern information technologies has become an urgent issue today, according to scientists, it is an absolute requirement of modern warfare.

Keywords: analytical intelligence, social processes, information provision, interpretation, manipulation, phenomena, general ideas, component, strategic intelligence.